

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom”, reprezentată de avocatul Alexei Roman, casarea deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom” împotriva lui Grigore Zamăneagră, intervenienți accesorii Societatea Comercială „Polev Business” Societate cu Răspundere Limitată și Societatea Comercială „Aqua Construct” Societate cu Răspundere Limitată, cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin contravenție,

împotriva deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți,

(Dosarul nr. 2ra-312/23
nr. PIGD 2-19181126-01-2ra-27022023)

Admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motiv că instanța de apel nu cercetat toate circumstanțele cauzei.

Judecătoria Soroca, sediul Central – jud. Gh. Mîțu
Curtea de Apel Bălți – jud. I. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu

24 septembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom”, reprezentată de avocatul Alexei Roman,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Munteanu,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 12 noiembrie 2019, Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom” (în continuare SA „Moldtelecom”), reprezentată de Marian Bobzari, a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de chemare în judecată împotriva lui Grigore Zamăneagră, intervenient accesoriu Societatea Comercială „Polev Business” Societate cu Răspundere Limitată (în continuare SC „Polev Business” SRL), cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin contravenție (vol. I, f.d. 1-3, 32).

2. În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a invocat că, la 31 august 2018, aproximativ la ora 15:00, în sat. Tîrgul Vertiujeni, r-nul Florești, în urma efectuarea lucrărilor de excavare în sol, pentru instalarea țevii de apă, de către Grigore Zamăneagră a fost deteriorat cablul de alimentare electrică de tensiune 0,4 kV conectat la BTS Tîrgul Vertiujeni, Florești, cu nr. de inventar 72308, cauzând proprietarului comunicațiilor electronice – SA „Moldtelecom” un prejudiciu material considerabil.

3. Prin procesul-verbal cu privire la contravenție seria și numărul MAI 04346530, din 13 septembrie 2018, Grigore Zamăneagră a fost recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 104 din Codul contravențional, pentru distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor străine, dacă fapta nu reprezintă o infracțiune, fiindu-i aplicată sancțiune sub formă de amendă în mărime de 900 MDL.

4. Reclamanta SA „Moldtelecom” a menționat că, pentru lichidarea deranjamentului și restabilirea funcționalității liniei de comunicații deteriorate, a suportat cheltuieli materiale în sumă totală de 20 122,59 MDL, care constituie prejudiciul material ce i-a fost cauzat de către Grigore Zamăneagră.

5. Deopotrivă, reclamanta a notat că, lucrările de reparație asupra restabilirii funcționalității obiectului BTS Tîrgul Vertiujeni, Florești, cu nr. de inventar 72308, au fost efectuate în baza contractului nr. 27 din 02 mai 2012 de prestare a serviciilor,

cu antrenarea personalului și folosirea materialelor SC „Polev Business” SRL. Astfel, având în vedere dreptul de regres față de persoana antrenată în procesul de lucru, în speță, este necesară atragerea în proces în calitate de intervenient accesoriu a SC „Polev Business” SRL, drepturile și obligațiile căreia pot fi afectate prin hotărârea pronunțată în prezenta cauză.

6. Reclamanta SA „Moldtelecom” a solicitat prin cererea de chemare în judecată încasarea de la Grigore Zamăneagră în beneficiul său a sumei de 20 122,59 MDL, cu titlu de reparare a prejudiciului material cauzat prin contravenție.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

7. Prin încheierea protocolară din 12 mai 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, s-a atras în proces Societatea Comercială „Aqua Construct” Societate cu Răspundere Limitată (în continuare SC „Aqua Construct” SRL) în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului (vol. I, f.d. 128-129 recto-verso).

8. Prin încheierea din 06 octombrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, s-a respins cererea reprezentantului reclamantei SA „Moldtelecom” privind atragerea SC „Aqua Construct” SRL în calitate de copârât (vol. I, f.d. 160-161).

9. Prin încheierea din 24 noiembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, s-a respins cererea reprezentantului reclamantei SA „Moldtelecom” privind atragerea SC „Aqua Construct” SRL în calitate de copârât (vol. I, f.d. 178 recto-verso).

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

10. Prin hotărârea din 24 noiembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, s-a respins acțiunea depusă de SA „Moldtelecom”, ca nefondată.

11. S-a încasat de la SA „Moldtelecom” în beneficiul lui Grigore Zamăneagră suma de 7 000 MDL cu titlu de compensarea a cheltuielilor de judecată (vol. I, f.d. 184, 190-191 recto-verso).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

12. La 14 decembrie 2021, SA „Moldtelecom”, reprezentată de Alexei Roman, a depus prin intermediul poștei electronice cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 24 noiembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central (vol. I, f.d. 189), iar la 15 februarie 2022 a depus cererea de apel motivată (vol. I, f.d. 195-199), concretizată prin cererea din 20 aprilie 2022 (vol. I, f.d. 241-242). Totodată,

prin apelul concretizat, SA „Moldtelecom” a solicitat *inter alia* casarea și a încheierii din 06 octombrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL DUPĂ REJUDECARE

13. Prin decizia din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de SA „Moldtelecom”, s-a casat integral hotărârea din 24 noiembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central și s-a emis o hotărâre nouă, prin care s-a admis parțial acțiunea depusă de SA „Moldtelecom”. S-a încasat de la Grigore Zamăneagră în beneficiul SA „Moldtelecom” prejudiciul material în sumă de 3 659,28 MDL și suma de 475,50 MDL cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată. În rest, pretențiile s-au respins. Totodată, s-a menținut încheierea din 06 octombrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central (vol. II, f.d. 10, 11-16).

14. În consolidarea soluției, instanța de apel a reținut că, este neîntemeiată concluzia primei instanțe, precum că pârâțul Grigore Zamăneagră este angajat al intervenientului accesoriu SC „Aqua Construct” SRL, care este și proprietarul excavatorului care a deteriorat cablul de alimentare electrică de tensiune din sat. Țîrgul Vertiujeni, r-nul Florești. Iar, din acest considerent, SA „Moldtelecom” urma să înainteze pretenții față de compania care executa lucrările de excavare a solului și care este proprietarul excavatorului, dar nu față de Grigore Zamăneagră, care era operatorul/mașinistul excavatorului.

15. În opinia instanței de apel, la caz, sunt întrunite elementele atragerii lui Grigore Zamăneagră la răspundere delictuale, deoarece există raport causal între faptă/acțiunile sale și prejudiciul cauzat SA „Moldtelecom”. Or, prin procesul-verbal cu privire la contravenție s-a constatat vinovăția anume a lui Grigore Zamăneagră în deteriorarea cablului de alimentare electrică de tensiune 0,4 kV conectat la BTS Țîrgul Vertiujeni, Florești, cu nr. de inventar 72308.

16. Însă, instanța de apel a considerat neîntemeiat și nejustificat prejudiciul material pretins de SA „Moldtelecom” în sumă de 20 122,59 MDL. Or, conform Tichetului de deranjament din 31 august 2018 a fost rupt cablul de alimentare în sol, iar potrivit Tichetului de deranjament din 02 septembrie 2018 deranjamentul a fost înlăturat prin montarea unui manșon de conexiune (vol. I, f.d. 26). Potrivit devizului local nr. 345 din 31 august 2018, prețul manșonului de cuplare este de 3 659,27 MDL (vol. I, f.d. 27-29).

17. La capitolul dat, instanța de apel a remarcat că, salariul achitat muncitorilor nu poate fi considerat ca cauzare de prejudiciu, or, potrivit Codului muncii, salariul reprezintă orice recompensă sau câștig evaluat în bani, plătit salariatului de către

angajator în temeiul contractului individual de muncă, pentru munca prestată sau care urmează a fi prestată.

18. Astfel, instanța de apel a conchis că, în condițiile speței, mărimea prejudiciului material constituie 3 659,27 MDL. Iar, în actul nr. 24 (vol. I, f.d. 30) a fost inclusă executarea mai multor manopere, însă reclamanta nu a probat legătura cauzală între acțiunile pârâtului și necesitatea efectuării acestor lucrări.

19. Finalmente, instanța de apel a considerat legală încheierea din 26 octombrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, prin care s-a respins cererea reprezentantului reclamantei privind atragerea SC „Aqua Construct” SRL în calitate de copârât. Or, în conformitate cu art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă, reclamanta este în drept de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare. Astfel, în cazul în care reclamanta considera necesar de a antrena SC „Aqua Construct” SRL în calitate de pârât, aceasta urma să completeze acțiunea prin înaintarea pretențiilor sale și față de aceasta.

20. Deopotrivă, instanța de apel a notat că, în cererea de apel, SA „Moldtelecom” la fel a solicitat atragerea în calitate de pârât a SC „Aqua Construct” SRL, însă potrivit prevederilor art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în apel nu se poate schimba calitatea procedurală a părților.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

21. La 20 decembrie 2022, SA „Moldtelecom”, reprezentată de Alexei Roman, a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de recurs, în temeiul art. 432 alin. (1) și (2) lit. a) și b) din Codul de procedură civilă, împotriva deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea deciziei recurate în partea pretențiilor respinse, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii (vol. II, f.d. 59-62, 64).

ARGUMENTELE RECURSULUI

22. În motivarea recursului, SA „Moldtelecom”, în esență, a reiterat circumstanțe de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, suplimentar invocând că, instanța de apel în mod eronat a încasat doar suma de 3 659,27 MDL, or, instanța urma să dea aceiași apreciere și altor materiale similare, consumate în aceleași lucrări de reparație și care sunt prevăzute de devizul local nr. 345 din 31 august 2018, cum ar fi manșonul de

conexiune 4CTПH-1, la prețul de 3 250,28 MDL, indicat la poziție 4 ca și manșonul de cuplare.

23. Mai mult ca atât, instanța de apel unul și același manșon la prețul de 3 659,27 MDL îl denumește și „manșon de conexiune”, și „manșon de cuplare”, deși acestea sunt 2 poziții diferite. Devizul local nr. 345 din 31 august 2018, la poziția 4, conține 2 manșoane, un „manșon de cuplare”, la prețul de 3 659,27 MDL și un „manșon de conexiune” 4CTПH-1, la prețul de 3 250,28 MDL. Ambele manșoane au avut o destinație unică, fiind consumate (prin instalare) la 02 septembrie 2018, în proces de lichidare a deranjamentului pe linia electrică. Astfel urma să fie încasată de la pârât și suma de 3 250,28 MDL care constituie costul manșonului de conexiune 4CTПH-1.

24. Deopotrivă, recurenta a considerat greșită concluzia instanței de apel precum că cheltuielile de salarizare, prevăzute prin devizul local nr. 345 din 31 august 2018, nu au legătură cauzală cu acțiunile pârâtului. Or, lichidarea consecințelor acțiunilor pârâtului și a deranjamentului pe linia electrică deteriorată nu au fost cu forțele proprii ale SA „Moldtelecom”, ci au fost contractate serviciile SC „Polev Business” SRL, în baza contractului nr. 27 din 02 mai 2012 și acordului adițional nr. 2 din 19 noiembrie 2013.

25. La caz, a fost demonstrat faptul că deranjamentul pe linia electrică a fost provocat de factor uman, cauzat de către pârât. Respectiv, în baza pct. 1.2.3. al contractului nr. 27 din 02 mai 2012 (în redacția acordului adițional nr. 2 din 19 noiembrie 2013) și Tichetului de deranjament pe linia electrică din 31 august 2018, SA „Moldtelecom” și SC „Polev Business” SRL au semnat devizul local nr. 345 din 31 august 2018, în urma căruia, la 02 septembrie 2018, SC „Polev Business” SRL a efectuat lucrări de lichidare a deranjamentului cauzat de pârât. Iar, la 02 septembrie 2018, a fost întocmit și semnat actul nr. 24 de îndeplinire a lucrărilor de reparație a instalațiilor electrice 0,22/0,4/10kV. Totodată, în baza acestuia a fost emisă și înaintată Factura fiscală seria IV6026332 din 31 octombrie 2019, cu suma cheltuielilor de 20 122,18 MDL, care a fost achitată integral de către SA „Moldtelecom”.

26. Astfel, recurenta a considerat că instanța de apel în mod eronat a admis parțial acțiunea, or, pârâtul este obligat să repare integral prejudiciul material cauzat SA „Moldtelecom” prin contravenție, în sumă de totală de 20 122,18 MDL.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

27. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

28. Respectiv, recursul declarat de către SA „Moldtelecom”, reprezentată de avocatul Alexei Roman, împotriva deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, va fi examinată prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

29. Art. 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

30. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

31. Art. 432 din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la momentul depunerii recursului:

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

32. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

33. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.”

34. Art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

35. Art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la momentul judecării cauzei în ordine de apel:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

36. Art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim

supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.”

37. Art. 118 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

(3) Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.”

38. Art. 121 din Codul de procedură civilă:

„Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.”

39. Art. 130 alin. (1)-(3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

(2) Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

(3) Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

40. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, potrivit extrasului din e-mailul Zimbra cu adresa „inna.oineagra@justice.md”, copia deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți a fost notificată în mod electronic recurentei SA „Moldtelecom” la 27 octombrie 2022 (vol. II, f.d. 17verso). În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost predată orificiului poștal la 20 decembrie 2020 (vol. II, f.d. 64).

41. Studiind materialele dosarului, prin prisma normelor de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Nord, din motivele ce succed.

42. Conform avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind

calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

43. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, art. 6 CEDO garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

44. Instanța de recurs consemnează că legea procedural civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

45. Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

46. În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță.

47. Astfel, respectând principiile dreptului procesual civil, instanței de apel îi revine o deosebită atenție de a determina toate componentele acțiunii civile, și în special obiectul acțiunii civile și temeiurile acesteia. Obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

48. Prin urmare, instanța de judecată și de apel trebuie să determine raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Subsecvent identificării raporturilor dintre părți, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe pricina dedusă judecătii, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

49. La caz, analizând minuțios memoriul deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel nu a făcut o cercetare efectivă, completă și complexă a circumstanțelor cauzei, pronunțând o soluție nemotivată.

50. În acest sens, instanța de recurs învederează că, din conținutul pretențiilor formulate de către SA „Moldtelecom” obiectul acțiunii îl constituie încasarea de la Grigore Zamăneagră în beneficiul SA „Moldtelecom” a sumei de 20 122,59 MDL, cu titlu de reparare a prejudiciului material cauzat prin contravenție.

51. Din conținutul cererii de chemare în judecată rezultă că, pretinsul prejudiciu a fost cauzat prin necesitatea de a repara și restabili funcționalitatea obiectului BTS Tîrgul Vertiujeni, Florești, cu nr. de inventar 72308, care a fost deteriorat de către Grigore Zamăneagră.

52. La fel, în susținerea pretențiilor sale, SA „Moldtelecom” a invocat că lucrările de reparație au fost efectuate de către antreprenorul SC „Polev Business” SRL, în baza contractului nr. 27 din 02 mai 2012 de prestare a serviciilor și acordului adițional nr. 2 din 19 noiembrie 2013, cu antrenarea personalului și folosirea materialelor prestatorului (vol. I, f.d. 13-18, 19-24, 25).

53. La 31 august 2018, SC „Polev Business” SRL a emis devizul local nr. 345, pentru obiectul BTS Tîrgul Vertiujeni, Florești, pentru beneficiarul SA „Moldtelecom”, cu valoarea totală de 21 860,75 MDL (vol. I, f.d. 27-29).

54. La 02 septembrie 2018, SC „Polev Business” SRL și SA „Moldtelecom” au întocmit și semnat actul nr. 24 de îndeplinire a lucrărilor de reparație a instalațiilor electrice 0,22/0,4/10kV. Conform actului, au fost împlinite lucrări în sumă totală de 20 122,18 MDL, dintre care:

- i. intervențiile pentru înlăturarea defectului 0,4 kV, inclusiv depistarea și localizarea locului defectului și cheltuielile de transport și deplasare – 3 929,25 MDL;
- ii. executarea manșonului de conexiune pentru LEC-0,4kV – 3 813 MDL;

- iii. schimb linie electrică în cablu 0,4kV – 885,13 MDL;
- iv. profilaxie panou de evidență – 1 153,20 MDL;
- v. efectuarea măsurărilor electrotehnice până la 1kV – 5 468,40 MDL;
- vi. depistarea defectului la LEA/LEC până la 1kV, utilizând laboratorul electrotehnic (la necesitate) – 4 873,20 MDL (vol. I, f.d. 30).

55. La 31 octombrie 2019, SC „Polev Business” SRL a emis factura fiscală seria IV nr. 6026332 cu suma cheltuielilor de 20 122,18 MDL, care a fost achitată integral de către SA „Moldtelecom” (vol. I, f.d. 31).

56. Din partea motivată a deciziei din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele speței și nu a efectuat o analiză efectivă a acestora. Or, instanța de apel a conchis că, în condițiile speței, mărimea prejudiciului material constituie 3 659,27 MDL.

57. Analizând devizul local nr. 345 din 31 august 2018, Completul de judecată observă că instanța de apel a considerat întemeiat de a repara doar prejudiciul în partea poziției nr. 4 din deviz (pentru manșonul de cuplare, din rășini sintetice (epoxide), pentru cablu cu 3-4 conductori, tensiune până la 1kV, secțiunea unui conductor, până la 70 mm²), din 13 poziții.

58. Iar, în privința celorlalte poziții din deviz, instanța de apel a notat că întru executarea acestei lucrări au fost incluse mai multe manopere, însă reclamanta nu a probat legătura cauzală între acțiunile pârâtului și necesitatea efectuării acestor lucrări.

59. În opinia instanței de recurs, prin efectul devolutiv al apelului, Curtea de Apel Bălți trebuia să depună eforturi temeinice pentru a elucida toate circumstanțele invocate de către reclamanta SA „Moldtelecom” și să constate în mod clar faptele care rezultă din probatoriul anexat la dosar. În urma unei cercetări multiaspectuale, instanța de apel trebuia să rețină drept pertinente argumentele reclamantei în privința necesității efectuării reale a tuturor pozițiilor din devizul local nr. 345 din 31 august 2018 sau, după caz, să combată aceste alegații și să ofere un răspuns motivat, coerent și viabil, explicând de ce respinge pretenția de a compensa prejudiciul material suportat de reclamantă în privința pozițiilor suplimentare incluse în deviz.

60. Instanța de apel avea obligația să stabilească cu claritate dacă lucrările de manoperă și materialele indicate în devizul local nr. 345 din 31 august 2018 au legătură directă cu acțiunile pârâtului Grigore Zamăneagră; au fost efectuate pentru lichidarea deranjamentului și restabilirea funcționalității liniei de comunicații

deteriorate de pârât; și, totodată, dacă acestea pot constitui un prejudiciu material reparabil în temeiul dreptului civil.

61. De asemenea, instanța de apel nu a examinat suficient corelația dintre deranjamentul cauzat de pârât și fiecare poziție de lucrări efectuate. În lipsa unei asemenea analize, soluția instanței de apel nu reflectă efectul devolutiv integral al apelului, care impunea o nouă judecată în fapt și în drept asupra întregului raport litigios și asupra tuturor pretențiilor reclamantei.

62. În realitate, din ansamblul probelor – devizul local, actul de îndeplinire a lucrărilor, factura fiscală și dovada achitării acesteia – rezultă că toate lucrările prevăzute în devizul local nr. 345 au fost efectiv executate și achitate de către SA „Moldtelecom”, ceea ce demonstrează realitatea prejudiciului suportat. În măsura în care pârâtul contestă legătura de cauzalitate între acțiunile sale și necesitatea acestor lucrări, instanței de apel îi revenea obligația să administreze și să aprecieze probele sub acest aspect, eventual prin raportarea la principiile răspunderii civile delictuale, și nu să respingă pretențiile printr-o simplă constatare formală.

63. Instanța de apel trebuia să aplice principiul analizei complete și obiective a probelor, prevăzut de Codul de procedură civilă, și să motiveze în mod expres care poziții din deviz sunt întemeiate, care nu sunt, și de ce, evitând astfel soluțiile arbitrare sau parțiale. Aceasta ar fi permis determinarea exactă a cuantumului prejudiciului material și, totodată, respectarea dreptului reclamantei la o soluționare justă și complet motivată a litigiului.

64. Prin urmare, neefectuarea unei astfel de analize constituie o încălcare a principiului motivării hotărârii și a obligației instanței de a cerceta temeinic raportul material-litigios între părți, ceea ce a condus la nesoluționarea în tot a pretențiilor reclamantei.

65. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, simpla mențiune a instanței de apel potrivit căreia reclamanta nu a demonstrat legătura cauzală între acțiunile pârâtului și necesitatea efectuării tuturor lucrărilor, fără a analiza în concret probele administrate, nu poate substitui o cercetare judiciară reală. O asemenea formulare laconică și generală echivalează cu o respingere nemotivată a pretențiilor și nu oferă garanțiile unui proces echitabil.

66. Omisiunea de a analiza detaliat probele și a motiva în mod riguros soluția, nu permite părților să înțeleagă rațiunea pentru care doar o parte din prejudiciu a fost recunoscută ca reparabil. Or, motivarea nu reprezintă o simplă formalitate, ci o garanție a dreptului la un proces echitabil, consacrat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

67. Omiterea examinării acestor elemente a condus la pronunțarea unei hotărâri nemotivate și incomplete, contrare exigențelor art. 6 §1 CEDO și Legii nr. 87/2011, care impun instanței obligația de a verifica dacă hotărârea judecătorească a fost executată într-un termen rezonabil și dacă statul și-a îndeplinit obligația pozitivă de a asigura un mecanism eficient de executare.

68. Iar, lipsa unei analize riguroase a circumstanțelor speței și a unei motivări clare, pun în dificultate exercitarea unui control judiciar veritabil de către instanța de recurs.

69. La aspectul dat este imperioasă jurisprudența CtEDO în cauza Hiro Balani vs. Spania, în care Înalta Curte a notat că, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 § 1 din CEDO.

70. Articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (Perez c. Franței [MC], nr. 47287/99 din 12 februarie 2004, § 80; Loupas c. Greciei, nr. 21268/16 din 20 iunie 2019, § 37; Capacchione c. Republicii Moldova din 30 noiembrie 2021, § 19).

71. De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene pentru Drepturile Omului, acest articol obligă instanțele să își motiveze deciziile sale. Întinderea obligației de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie analizată în lumina circumstanțelor fiecărei cauze. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (Paixão Moreira Sá Fernandes c. Portugaliei, nr. 78108/14 din 25 februarie 2020, § 71 și cauzele citate în aceasta; Caraman c. Republicii Moldova din 16 februarie 2021, § 23).

72. În aceste condiții, instanța de recurs reține că se impune necesitatea casării deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel la Curtea de Apel Nord, pentru o cercetare multiaspectuală a tuturor probelor administrate, stabilirea raportului causal între fapta pârâtului și lucrările executate și determinarea în mod riguros a cuantumului exact al prejudiciului material care urmează a fi reparat reclamantei. Numai o asemenea abordare poate asigura respectarea principiilor procesuale, a dreptului la apărare și la un proces echitabil.

73. În conformitate cu art. 440 alin. (3), art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat SA „Moldtelecom”, reprezentată de avocatul Alexei Roman.

Casează integral decizia din 22 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom” împotriva lui Grigore Zamăneagră, intervenienți accesorii Societatea Comercială „Polev Business” Societate cu Răspundere Limitată și Societatea Comercială „Aqua Construct” Societate cu Răspundere Limitată, cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin contravenție, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Nord, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Oxana Parfeni